

Lente 2018

Kleefkruid

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN-Raalte

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
Uitnodiging algemene IVN ledenvergadering	5
Verslag IVN Jaarvergadering 7 maart 2017	6
Jaarverslag Werkgroep Nestkasten 2017	9
Jaarverslag Werkgroep Wilde Planten en Kruiden 2017	11
Jaarverslag Werkgroep Roofvogels 2017	13
Jaarverslag Werkgroep Steenuilen 2017	14
Jaarverslag Werkgroep Educatie 2017	17
Jaarverslag Werkgroep Gierzwaluwen 2017	20
Jaarverslag Werkgroep Kerkuilen 2017	23
Jaarverslag Werkgroep Watervogels 2017	25
Jaarverslag Wilgenknoten 2016/2017	30
Jaarverslag Werkgroep Vogelzang 2017	31
Jaarverslag Werkgroep Hoogstamfruit 2016/2017	33
Jaarverslag Paddenstoelen Kennedylaan 2017	34
Vacatures	38
Weidevogelbescherming	39
Verslag van de 22ste Winterwandeling 07-01-2018	41
IVN Zomerweek 2018	42
Bestuur en coördinatoren	43
Programma van IVN-Raalte	44

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN-Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 4 maal per jaar.

Redactie:

Reni Sterkman
Marie-José van Beurden
Westdorplaan 16
8101 BE Raalte. tel. 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte. tel. 362944
j.harink@gmail.com

Contributie

Leden: € 17,50; jonger dan 18 jaar of tweede lid binnen een gezin: € 7,--.
Contributie jeugdleden: € 7,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

Foto: Pascal Hendriks

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:
ivnraalte@gmail.com

Graag vermelden dat je Kleefkruid voortaan digitaal wilt ontvangen met vermelding van je:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 10 mei 2018
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

Voorwoord

Als je het voorwoord van een willekeurig blad leest, dan weet de schrijver ervan altijd exact op te noemen wat er in het blad aan bod komt. Zo niet bij ons blad. Net zo min als jullie lezers weet ik niet welke artikelen er in verschijnen. Maar wat ik wel weet is dat het maartnummer altijd een spannend nummer is omdat daar de jaarverslagen van de werkgroepen in verschijnen. En die staan steeds boordevol met gegevens over hun activiteiten en resultaten. Resultaten waar ik naar uit kijk omdat daarin duidelijk wordt hoe het met de natuur in Salland gesteld is. Bij het lezen start ik al met de nieuwsgierige vragen:

Wanneer en welke vogels zijn nu weer geteld door de watervogelmensen? Zitten er nog bijzondere waarnemingen erbij?

En hoe is de stand van zaken rond de roofvogels, gierzwaluwen, kerk- en steenuilen? Zijn er veel verschillen met voorafgaande jaren en de landelijke trend waargenomen?

En welke zangvogels zijn er nu weer gehoord. Als er weer één bij zit die ik nog nooit gehoord heb dan heb ik al weer spijt dat ik niet meegedaan heb (als er tenminste nog ruimte was geweest).

Hoeveel werk hebben de knotters en snoeiers verzet?

En dan de opsomming van de lezingen, wandelingen, excursies. En andere werkzaamheden. Hoe zat het met de belangstelling?

Hoe het zit met de stand van zaken in het Hoge Broek dat weet ik dan weer wel. Maar niet welke planten er volgend jaar zullen verschijnen.

Kortom het was wederom een jaar met veel activiteiten. En dan heb ik het nog niet gehad over komend jaar: ons jubileum jaar met extra activiteiten. Daarover worden jullie via de nieuwsbrief (ook een nieuw initiatief!) en de mailingpost op de hoogte gehouden.

Veel leesplezier.

Jan Hendriks

Uitnodiging algemene IVN ledenvergadering

Dinsdag 20 maart om 19.30 uur in het Annahuis

- 1 Opening
2. Notulen van de ledenvergadering 7 maart 2017.
3. Jaarverslag van de penningmeester.
 - a. verslag kascommissie
 - b. benoeming lid.
4. Begroting 2018
5. Bestuur:

Secretaris:	Ine Kappert :	Aftredend; niet herkiesbaar.
Bestuurslid:	Inez Duyvendijk:	Aftredend ; niet herkiesbaar.
6. Rondvraag

Het 2e gedeelte wordt ingevuld met een prachtige presentatie

“Een reis door Kirgizië “ door Arjan Schepers.

Kyrgyzstan is een land in Centraal Azië, gelegen tussen China en Kazachstan. Het is een botanisch Paradijs, met een prachtige steppeflora en een enorme diversiteit aan planten. Brian Kabbes, zelf kweker in Friesland, en zijn Kirgizische vrouw Meerim Kozhoshova organiseren ieder jaar een reis naar dit prachtige land om de unieke flora te laten zien. Er groeien in Kyrgyzstan meer plantensoorten dan in heel West Europa!

De overweldigende rijkdom aan soorten en de enorme hoeveelheid bloemen die gewoon in het wild groeit is bijna niet te bevatten. Wij zijn hier gewend aan grazige weiden en maïsvelden, daar groeien vooral bloeiende planten.

De avond wordt rond 22.00 uur afgesloten.

Verslag IVN Jaarvergadering 7 maart 2017

Afwezig m.k.; Hermien Schulten, Joop Smit, Jan Kerkdijk, Theo en Jeanne de Vries en Jan Legebeke.

Wij beginnen met 1 minuut stilte voor de IVN mensen die afgelopen jaar zijn overleden, Jan Tielbeek, Theo Groot Koerkamp en Gijs Beijer.

Aanwezig naast het bestuur 13 leden.

Mededelingen.

Zaterdag 25 maart; is er een open huis bij de Historische Vereniging. IVN geeft daar een powerpoint presentatie. Hopelijk zijn een aantal IVN leden daar een gedeelte van de dag aanwezig. Van nog niet alle werkgroepen zijn de foto's binnen, het resultaat van de werkgroepen staat er wel, foto's. Wat zij doen mist Jan nog.

Vrijdag 21 april om 10.30 u: een actiedag het Hoge Broek. De plantenwerkgroep zet zich in voor het Hoge Broek. Het weiland is van Natuurmonumenten; er is € 16000,-- nodig om het af te graven, te verschralen. Er worden bedrijven en fondsen benaderd om via het uitgeven van certificaten het geld bijeen te brengen. Mensen kunnen voor € 10.- een vierkante meter adopteren.

SNF komt eraan. Wij wachten op de officiële uitnodiging. Wij willen daar ook een powerpoint presentatie gaan geven. Volgens Gerard A staat IVN Raalte niet op de petitielijst om tegen een roofvogelshow te zijn. Er is een aantal jaren geleden besloten om wel deel te nemen aan SNF; als compromis dat er aan een aantal voorwaarden t.a.v. roofvogelshow voldaan gaat worden. Steenuilen en kerkuilen werkgroepen nemen niet deel.

Wij blijven zoeken naar iemand die een facebook pagina wil opzetten en bijhouden voor de IVN.

Vacature; coördinator weidevogels. Jan van D. merkt op dat er erg veel is veranderd t.a.v. weidevogels. In het Liederbroek is Marcel Strijdveen genomineerd voor de gouden Grutto, je kunt je stem op hem uitbrengen.

Vacature iemand voor de groene agenda gemeente. Jan H. neemt nu zelf nog deel, maar wil graag dat iemand anders het gaat doen.

Yvonne Soetens wordt bedankt voor haar inzet voor de inkoop van de artikelen voor de kraam; ze krijgt een bedankje. De kraam wordt alleen een informatie kraam. De penningmeester geeft aan dat alle overgebleven spullen zijn afgeschreven.

Notulen vorige vergadering.

In het verslag staat waarschijnlijk een contributieverhoging van € 2.50; volgens Kees W. wekt dit de suggestie dat er nu nog over gestemd moet worden; hij vindt dit niet op de agenda terug. De voorzitter geeft aan, dat het woord waarschijnlijk niet op zijn plek is, er is in de vorige jaarvergadering van 2016 al besloten voor een contributie verhoging i.v.m. hogere afdracht naar het Landelijk. En leden kunnen nu gratis naar de lezingen. Het hoofd lidmaatschap betaalt € 2.50 meer, de tweede / partner betaalt geen € 2.50 meer, hier is ook geen afdracht over verschuldigd.

Jaarverslag van de penningmeester

Het resultaat van de werkgroep excursie/lezingen is hoger door vooral de inkomsten van de winterwandeling. Alle werkgroepen leven zuinig, maken weinig kosten. Alles wat in de kar zit, op de ladder na, is afgeschreven. Wij zijn niet opgegeven voor ANBI , waardoor reiskosten niet omgezet kunnen worden in giften. De afdrachten van de ledenbijdrage moet in 2016 en op begroting van 2017 beiden omhoog.

De kascommissie, Martijn W. en Mike W. hebben de financiën van de IVN gecontroleerd en hebben alles goed bevonden. De kascommissie dechargeert het bestuur. Aftredend is Mike W. Yvonne S. gaat zitting nemen in de kascommissie samen met Martijn W.

Er is een tweede tijdelijke rekening geopend speciaal voor het Hoge Broek om geld op te storten. Jan en André gaan de rekening beheren. De betalingsbevoegdheid ligt niet bij de penningmeester. De vergadering gaat akkoord met het openen van een tweede rekening. Help de Parnassia terug in Salland. Het geld geven wij t.z.t. aan natuurmonumenten, de afgravingen worden daarvan bekostigd. Het is een soort pilot project, de directeur van Natuurmonumenten is al op bezoek geweest. Albert H. merkt op dat wij tevens Mens en Natuur moeten uitnodigen als PR voor onze IVN.

Op zaterdag 10 juni is er een excursie op het Hoge Broek voor leden en certificaathouders. In de toekomst is het open voor eigen mensen, wij mogen daar wel gaan gidsen voor bv Lions. Op de heuvel komt een informatiebord.

Bestuur

Albert-Jan is nu aftredend. Hij krijgt een bedankje. Albert-Jan bedankt de vergadering voor het in hem gestelde vertrouwen.

Jan Clemens is bereid gevonden om Albert-Jan op te volgen als penningmeester. Albert-Jan is bereid om Jan C. te ondersteunen als dit nodig is. De vergadering gaat akkoord met de benoeming van Jan C. als nieuwe penningmeester.

Rondvraag;

Reni S. vraagt of de informatieborden op het Boetelerveld vervangen kunnen gaan worden? Evert Dijk van Landschap Overijssel heeft dit al toegezegd.

Albert H; mist het punt jaarverslagen op de agenda.

De voorzitter wil aan de krant vragen om verslagen uit het nieuwe Kleefkruid te publiceren. Ben Koerhuis is lid van het IVN. Grootenhuis is ook correspondent.

Nieuwe website; Bertus vraagt nieuwe scherpe foto's voor de website.

Marie-José v B.; kan het IVN Kleefkruid niet onder de aandacht gebracht worden op het Carmel College en Landstede. Biologie leraren benaderen. De voorzitter gaat dit op zich nemen.

Hein K; maakt de complimenten voor de nieuwe look van Kleefkruid. Kleefkruid komt 1x per jaar in kleur ivm de kosten. Digitaal is hij altijd in kleur.

Na de pauze worden we bijgepraat door Harold Gerrevink van de provincie Overijssel over de nieuwe natuurwet die m.i.v. januari 2017 in werking is getreden.

**Verse
groenten** |

**VAN EIGEN
BODEM**

Rechtstreeks van het land,
op uw bord. Proberen?
Rijd eens een stukje om.
Dagverse groenten vindt
u in de groententel van
Tuinderij Huisman

**Tuinderij
Huisman**
Evenbelterweg 7
Raalte

**Van
Roalter
Grond** | GEROOST DOOR
TUINDERIJ HUISMAN

Jaarverslag Werkgroep Nestkasten 2017

De werkgroep heeft nestkasten hangen op de volgende locaties:

- op de nestkastenwandelroute in Raalte
- op de begraafplaats Pleegste
- in de Velner
- en in het Knapenveld

De bezetting varieert per route:

	kasten	bezet	%
Wandelroute Raalte-Zuid (incl.ijsbaan)	29	21	75
Wandelroute Raalte-Midden (incl. Zwanewoerd)	60	36	60
Wandelroute Raalte-Noord	30	19	63
Begraafplaats Pleegste	27	20	75
De Velner	40	32	80
Knapenveld	32	20	63

Het afgelopen jaar was de bezetting goed te noemen en iets beter dan vorig jaar.

Foto: Pascal Hendriks

De soorten die we aantroffen waren:

bonte vliegenvanger, boomklever, glanskopmees, huismus, koolmees, pimpelmees en spreeuw.

Kool- en pimpelmees namen samen 85% voor hun rekening.

De controles gebeurden enkele keren in het voorjaar. De laatste twee jaren door 1 persoon, iedere keer twee routes. In de loop van het jaar zijn drie mensen bereid gevonden lid te worden van de werkgroep, zodat in 2018 weer met twee mensen per groep gecontroleerd kan worden.

De nestkastenroute bij de voormalige proefboerderij Aver Heino is opgeheven.

Foto: Albert Hut

Dit jaar is voor de derde keer meegedaan aan de inventarisatie van patrijzen. Dat gebeurde rondom Raalte-Noord en daarnaast worden individuele meldingen genoteerd. In de inventarisatieperiode in het vroege voorjaar en ook daarna zijn op de vaste plekken in Raalte-Noord helaas geen waarnemingen geweest die duiden op de aanwezigheid van patrijzen.

Buiten de vaste routes zijn drie waarnemingen gedaan (Raarhoeksweg, Keizersveldweg, ten Haveweg) waarbij het steeds om een individuele patrijs ging.

Albert Hut,
Coördinator Werkgroep Nestkasten

Pitarus

De twee belangrijkste activiteiten van deze werkgroep bestonden uit de volgende acties:

- Het monitoren van het Hoge Broek en
- De actie "Breng de Parnassia terug naar Salland". Een actie om het bedrag in te zamelen, dat nodig is om een weiland in het Hoge Broek om te zetten naar nieuwe natuur.

Het monitoren

Liefst zeven keer trokken de leden in steeds wisselende samenstelling door het fraaie gebied. Vanaf 17 juni tot en met 7 juli werd elke vierkante meter intensief afgezocht. Meer dan in andere jaren wordt nu getracht om een goed beeld te krijgen van het voorkomen van alle planten. De kennis onder de leden neemt toe, zodat nu ook de moeilijke soorten

zoals de grassen, de biezen, de russen en de zeggen mee genomen worden. De mossen nog niet. Dat blijft specialisten werk.

Het gebied blijft zich ontwikkelen. Sommige planten zullen in aantal afnemen of zelfs helemaal verdwijnen. Maar andere nieuwe soorten zullen zich daarentegen kunnen gaan vestigen. En dat maakt het geheel altijd spannend. Wat staat ons dit jaar weer te wachten? En ook

de weersomstandigheden zullen sterk bepalen wat er tevoorschijn zal komen.

Zomprus

Rietorchis

Een opsomming uit het resultaat van 2017

1. Er was minder kartelblad (beide soorten) dan in 2016. Heidekartelblad was verre in de minderheid bij moeraskartelblad. In 2016 was de verhouding ongeveer 40:60, vorig jaar 10:90.
2. Welriekende nachtorchis had zich nogal uitgebreid en op diverse nieuwe standplaatsen gevestigd.
3. Moeraswespenorchis ook. Er waren veel nieuwe standplaatsen.
4. Brede orchis en gevlekte orchis ongeveer gelijk.

5. Rietorchis kwam veel meer voor dan in 2016. We maken voorlopig geen onderscheid tussen de gevlekte vorm en de "gladde" vorm. Bovendien veel hybriden van de Dactyloriza soorten. Onderscheid is haast niet te maken.
6. Rode ogentroost heeft zich uitgebreid.
7. Stijve ogentroost was zo veel aanwezig, dat het bijna een kwekerij leek.
8. Schildereprijs op meer plaatsen gevonden dan in 2016. En veel meer exemplaren.
9. Klokjesgentiaan als andere jaren en ook blauwe knoop als andere jaren.
10. Zeggen, biezen en grassen waren minder aanwezig. Waarschijnlijk door het zeer droge voorjaar. Mogelijk volgend voorjaar wel weer meer.

Sint Janskruid

(Voor een uitgebreid verslag over de orchideeën: zie kleefkruid juli 2017)

Actie het Hoge Broek.

Dankzij het intensieve werk van met name Georg Soetens en Jan Hendriks, ondersteund door het denkwerk van André Houter, heeft deze actie tot nu toe maar liefst 8000 euro opgeleverd. Veel kwam er binnen dankzij gulle giften van onze leden en andere enthousiastelingen. Maar het meeste geld werd binnengehaald via fondsen. Met dank aan Floron, Natuur en Milieu Educatie en Rabobank. De actie loopt nog door, maar het afgraven van de bovenlaag zal dit jaar geschieden. En dan maar afwachten of de parnassia zal terugkomen.....

*Georg Soetens en
Jan Hendriks,*

Coördinatoren
Werkgroep Wilde
Planten en Kruiden

Jaarverslag Werkgroep Roofvogels 2017

Dit jaar is er door Sjaak weer goed geïnventariseerd. Door de overige leden niet of in mindere mate.

Hieronder de aantallen van Sjaak. Houd rekening met de waarnemingen vanaf de grond. (Kan dus meer zijn).

Ondanks regelmatig posten is er helaas geen nest indicerende waarneming van wespendif en bruine kiekendif gezien in de gemeente Raalte. Net buiten de gemeente heeft een rode wouw gebroed.

De torenvalkkasten waren dit jaar goed bezet. Onlangs zijn al weer 6 succesvolle kasten met een dikke laag poep, stof en muizenresten schoongemaakt in het gebied Raalte, Luttenberg en Mariënheem. Deze zijn klaar voor het voorjaar.

Daarnaast zijn ook de bouten in alle 10 (aan de boom hangende kasten) terug gedraaid, om te voorkomen dat deze in de boom groeien. Gezien de afstanden

tussen de kasten toch nog een halve dagtaak. Twee locaties moeten nog worden voorzien van een nieuwe kast.

Als er nog vrijwilligers zijn, die ook graag een kast willen monitoren en onderhouden, dan hoor ik dat graag. Het is leuk om te doen en je hebt eigenlijk altijd wel contact met de bewoners, die een kast op hun erf hebben hangen. Hopelijk kunnen we komende jaren ook weer over een ringer beschikken. Door het ontbreken hiervan hebben we dit jaar helaas geen vogels geringd.

Waarnemingen Sjaak:

Buizerd :	Succesvol nest:	6	Aantal jongen:	14
	Mislukt nest:	1	in eifase	
Sperwer	Succesvol nest:	1	Aantal jongen:	5
Havik	Mislukt:	1	in eifase	
Torenvalk	Succesvol nest:	9	aantal jongen:	42
	(Waarvan één nest in een boom)			

Martijn Wijnberg
Coördinator Werkgroep Roofvogels

Na het teleurstellende resultaat van 2015 en het prima resultaat van 2016, was dit jaar een gemiddeld jaar voor de steenuil in de gemeente Raalte:

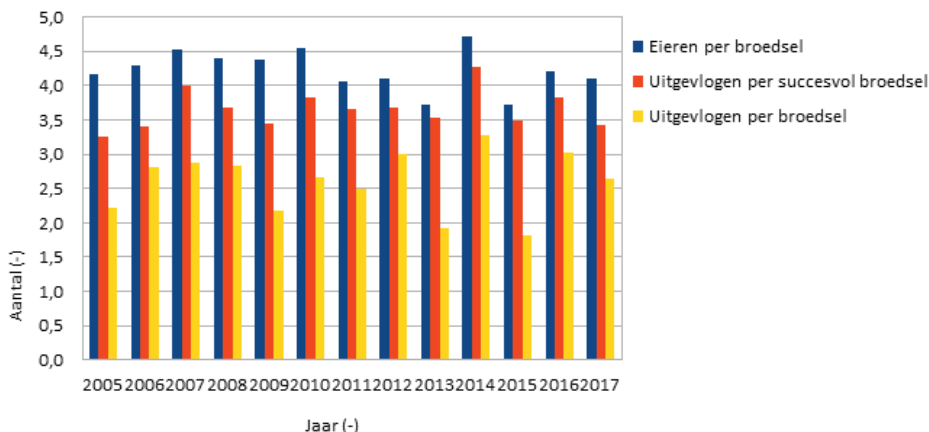
- Het aantal nestkasten met broedende vogels was vrijwel hetzelfde als vorig jaar.
- Het aantal eieren per gestart legsel was iets lager dan gemiddeld (4,10 tegenover 4,20 voor de periode 2001 tot en met 2016).
- Het aantal uitgevlogen jongen lag met 2,63 per nest net weer iets hoger dan het langjarige gemiddelde (2,55).
- We hebben gedurende het broedseizoen 117 jonge vogels en ook nog 15 volwassen steenuilen kunnen ringen.

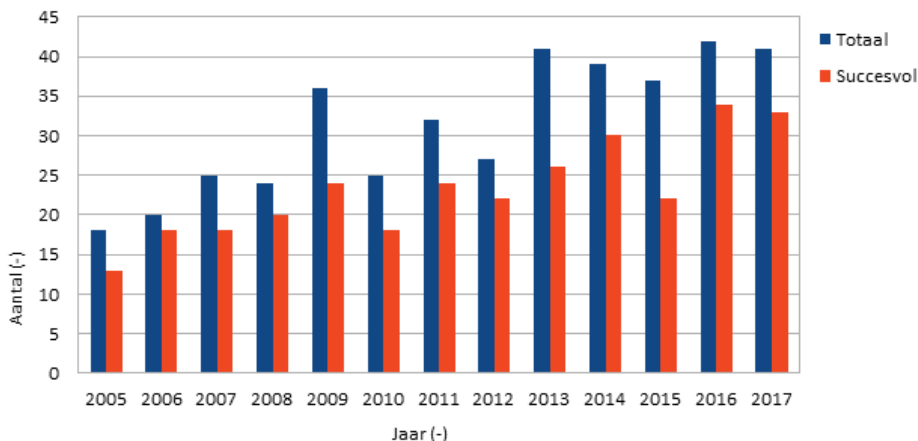
Figuur 1: Controle van een nestkast. De vier jongen waren oud genoeg om geringd te kunnen worden en mochten tijdelijk van de nestkast naar de gele emmer. Na het ringen zijn de jongen weer teruggeplaatst.

Resultaten

Figuur 2 hieronder laat het aantal eieren en het aantal uitgevlogen jongen per (succesvol) broedsel van de laatste jaren zien. Hier is goed te zien dat 2017 een redelijk normaal jaar is geweest.

Figuur 2: Het aantal eieren en het aantal uitgevlogen jongen per nest over de afgelopen jaren. Een nest is succesvol als er tenminste één jong uitvliegt.

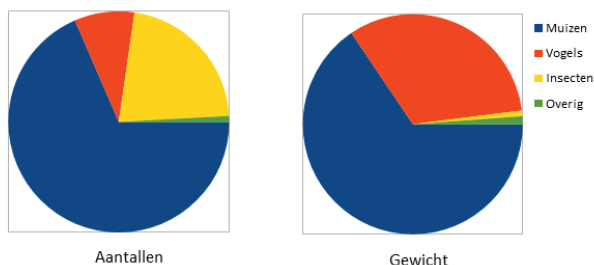
Figuur 3: Het aantal broedsels (blauw) en het aantal succesvolle broedsels (rood) dat de werkgroep steenuilen sinds 2005 heeft gemonitord. Alle ons bekende nestkasten worden in het broedseizoen ten minste één keer bezocht.

Het totale aantal bezette nestkasten was met 41 vrijwel gelijk aan dat van het jaar ervoor (42), maar er waren wel opvallende verschuivingen. In Nieuw Heeten is het aantal bezette kasten gedaald van zeven naar twee. En één van de twee bezette nestkasten was zelfs een nieuwe locatie.

De steenuil is een echte standvogel die doorgaans zijn hele volwassen leven op dezelfde plek blijft. Steenuilen broeden vrijwel ieder jaar, dus het verdwijnen van zes van de zeven broedlocaties is erg opvallend. In andere gedeelten van de gemeente ging het gelukkig een stuk beter en was de nestkastbezetting juist iets hoger dan het jaar ervoor. Een goede verklaring voor de afname in Nieuw Heeten hebben wij nog niet gevonden.

Prooien

Tijdens de veldbezoeken worden ook de in de nestkast aanwezige prooien genoteerd. Vooral als de eieren op het punt van uitkomen staan, is er vaak een voorraadje prooien in de kast te vinden. In figuur 4a hieronder staat een verdeling van de prooien in een aantal groepen. Omdat aantallen minder zeggen dan het gewicht, staat er ook een inschatting van de verdeling op basis van gewicht (figuur 4b).

Figuur 4a en 4b: Verdeling van de gevonden prooien sinds 2012. Zowel qua aantal (links) als qua gewicht (rechts) zijn muizen de belangrijkste voedselbron.

Muizen vormen de belangrijkste voedselbron. De meest aangetroffen soorten zijn veldmuis, rosse woelmuis, bosmuis en huismuis. Ook gewone spitsmuis en huis-spitsmuis worden regelmatig aangetroffen.

Opvallend is het grote aantal vogels dat wij aantreffen. Waarschijnlijk is het werkelijke aandeel vogels veel lager. Een muis wordt in zijn geheel opgegeten en laat dan geen sporen achter, terwijl een vogel geplukt wordt, waarna de veren in de kast achterblijven. Merel en spreeuw worden het meest gevonden in de nestkasten.

Dat steenuilen echte alleseters zijn blijkt ook wel uit de bijzondere prooien die wij soms aantreffen, zoals mollen, kikkers en zelfs een keer een bruine rat.

Overig

Een bijzonder geval in 2017 was een nest, waarbij het vrouwtje omkwam in het verkeer terwijl de jongen nog maar een week of twee oud waren. Bij steenuilen broedt alleen het vrouwtje en zij zorgt ook voor de kleine jongen, terwijl het mannetje voedsel naar het nest sleept. Het vrouwtje komt dus weken lang niet of nauwelijks buiten de nestkast. Mogelijk is het gebrek aan ritme haar fataal geworden. Als de jongen groter worden dan laat het mannetje het voedsel vinden over aan het vrouwtje en bemoeit zich nauwelijks nog met het nest. In dit geval ging het mannetje echter door met het voeren van de jongen en enkele weken later zijn meerdere en mogelijk zelfs alle jongen succesvol uitgevlogen.

In de gemeente Raalte hangen zo'n 90 nestkasten voor steenuilen, die meestal door onze werkgroep zijn geplaatst. In het verleden hebben wij regelmatig nestkasten mogen ontvangen van bijvoorbeeld Landschap Overijssel. Nestkasten voor steenuilen zijn groot en daardoor duur, terwijl budgetten minder worden. Hierdoor werd het voor ons steeds moeilijker om oude, kapotte nestkasten te vervangen of een nieuwe nestkast te plaatsen op een plek waar een natuurlijke broedplek verdween. Wij zijn Berry Vloedgraven van spuiterij Vloedgraven in Mariënheem dan ook erg dankbaar dat hij geheel kosteloos tien nieuwe nestkasten voor onze werkgroep heeft gemaakt. Ook ons eigen werkgroepslid Jack heeft niet stilgezeten en is druk aan het zagen en schuren geslagen. Wij hopen de steenuil in de gemeente Raalte de komende jaren van goede broedplekken te kunnen blijven voorzien.

Foto: Pascal Hendriks

Marco Tijs,
namens de Werkgroep
Steenuilen

Jaarverslag Werkgroep Educatie 2017

Met natuureducatie, activiteiten en cursussen laat IVN Raalte kinderen, volwassenen en ouderen de natuur van dichtbij beleven

Op 8 januari zijn we het nieuwe jaar gestart met de traditionele **winterwandeling** vanuit “de Laarman” in Luttenenberg: de 21e keer !

Er waren wandelingen uitgezet door Jan van Dam en Albert Hut van 5, 12 en 18 km. In de route-beschrijving werd ook uitleg gegeven over bijzondere plekken die men tijdens deze wandeling passeerde. Er waren zo'n 450 wandelaars. Het kon weer een groot succes genoemd worden, mede door het mooie winterweer.

De **vleermuizen excursie** werd 19 mei gehouden op Drostenkamp. Met batdetectors werd er naar vleermuizen gezocht. Deze detectors onderscheiden de verschillende soorten vleermuizen aan de hand van de geluiden die ze maken.

Voor kinderen is deze tocht, die pas begint in de schemering, altijd weer spannend.

De **voorjaarsexcursie in Boetelerveld** werd goed bezocht. De 2 gidsen lieten de bijzonderheden zien en vertelden over de geschiedenis, de huidige beheersmaatregelen, de flora en fauna en over Natura 2000, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden, waar ook het Boetelerveld toe behoort.

De **excursie in het “Hoge Broek”**, was alleen voor leden IVN-Raalte en certificaathouders.

Natuur in ontwikkeling, een hele uitdaging. Planten die er voor komen zijn o.a. de ratelaar en diverse orchideeën.

Op 19 augustus was er de traditionele **gentiaanwandeling in het Boetelerveld**. Deze excursie wordt altijd goed bezocht. Het is dan ook een prachtig gezicht, al die gentianen in volle bloei.

Tijdens Stöppelhaene waren wij weer vertegenwoordigd op de **boerendag**. Mede dankzij het stralende weer, was het gezellig druk op de boerenmarkt en bezochten heel wat mensen onze kraam, waar we voorlichting gaven over “invasieve exoten” en de actie : “Breng de Parnassia terug in Salland” onder de aandacht brachten.

Zaterdag 30 september hadden belangstellenden in het kader van **Euro Birdwatch** de mogelijkheid om in het Boetelerveld te kijken naar het trektellen.

Het doel van dit evenement is om in heel Europa aandacht te schenken aan trekvogels en hun leefgebieden. De Euro Birdwatch is in feite een megatrekvogeltelling, waarbij verspreid over het land (en heel Europa) trekvogels worden geteld. Het evenement werd goed bezocht, een aantal deelnemers wisten al heel wat vogels te onderscheiden.

22 oktober was de **paddenstoelen excursie** onder leiding van André Houter bij huize den Alerdinck. Het weer was goed. In eerste instantie zagen we niet veel paddenstoelen, maar als je eenmaal loopt verbaas je je over wat er allemaal te zien is aan zwammen. Het was een enthousiaste groep met jong en oud.

Op donderdag 2 februari was er een **lezing van Hugh Jansman**, ecooloog bij Alterra Wageningen. Hij vertelde o.a. over de terugkeer van de wolf in Nederland en hoe we hier het beste mee om kunnen gaan. Dat ze komen staat vast, alleen weten we niet wanneer. Hugh was ook betrokken bij het vaststellen van het DNA van een dode wolf. Zo kon de herkomst vastgesteld worden. Het was een interessante lezing.

Donderdag 5 oktober was er, in aansluiting op de euro birdwatch excursie, de presentatie “**Vogeltrek in breed perspectief**” door Kees Boele van “Natuurpresentaties”

Beginnend met een brede inleiding waarom en hoe vogels trekken, werd al snel de focus gelegd op verschillende groepen trekvogels. Met het onderzoek naar o.a. de Waddenzee als schakel in de "global flyway" en het onderzoek van de werkgroep Grauwe Kiekendief zijn veel nieuwe gegevens over kust- en roofvogels beschikbaar gekomen. Maar ook bonte vliegenvangers, fluiters en brandganzen worden gevolgd met de modernste apparatuur. Vogeltrek is al meer dan een eeuw onderwerp van studie maar nog dagelijks worden nieuwe ontdekkingen gedaan. Er waren veel belangstellenden en het was een geslaagde avond.

*Reni Sterkman,
Ine Kappert*
Werkgroep Educatie

Hét schoonmaakbedrijf uit Salland

te Wierik

www.tewierik.eu

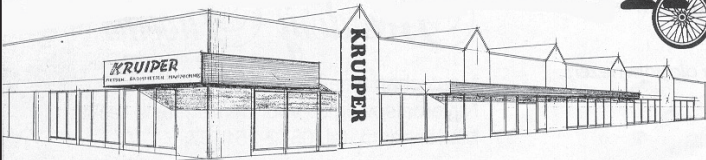
Biologische
boerderij
winkel

Overesch
ecologische landbouw

Hondemotsweg 40
8101 NJ Raalte
0572 39 16 74
info@overesch.nl
www.overesch.nl

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

K KRUIPER
Fietsen
Bromfietsen
Tuilmachines

Tel. 362800
Aakstraat 15
Raalte

Jaarverslag Werkgroep Gierzwaluwen 2017

De vrijwilligers van de gierzwaluwbescherming van IVN Raalte hebben in het jaar 2017 gezamenlijk 194 nestplaatsen kunnen vaststellen bij de verschillende locaties die we kennen in Raalte.

Tijdrovend, maar evengoed fantastisch om te zien hoe deze vogels snel en behendig manoeuvreren rond hun nestplaatsen. Even knippen met de ogen en de vogel is je te snel af en is al verdwenen in de vaak zeer nauwe invliegopeningen waar gierzwaluwen hun nest hebben.

Foto: Pascal Hendriks

Voortdurend zijn ze op jacht om vliegende insecten te verschalken en zodoende voor zichzelf en vooral voor hun jongen hun kostje bij elkaar te vergaren. Het is dan ook niet verwonderlijk dat bewoners van de wijken waar veel gierwaluwen rondfladderen, minder last ervaren van stekende muggen; vooral natuurlijk in de periode van mei tot half augustus, wanneer de gierzwaluwen in ons land verblijven.

Gierzwaluwen zijn zo bijzonder omdat ze, uitgezonderd de periode dat ze op het nest zitten om te broeden, voortdurend in de lucht verblijven.

De natuurlijke nestgelegenheid wordt hier en daar schaars, mede door de moderne woningbouw, waar gierzwaluwen geen kans krijgen om een nestplaats te vinden. Ook bij isolatie van bestaande woningen, dreigen nestplaatsen te verdwijnen, als er niet wordt gezorgd voor goede alternatieven. Het is voor gierzwaluwen traumatisch als bij terugkomst uit Afrika blijkt, dat hun vaste nestplaats is verdwenen. Ze vliegen zich dan haast te pletter!

Alternatieven voor verdwenen nestgelegenheid zijn bij nieuwbouw vaak succesvol; vooral het in metselen van neststenen, zoals bij ons is gebeurd in de Rozenstraat. Nu al blijkt dit een mooi succes! Dit jaar waren er al 6 broedsels! Het is goedkoop en zeker ook duurzaam en je hebt er geen omkijken naar!

Ook bij isolatie van bestaande woningen kunnen nestkasten in dezelfde omgeving helpen om te voorkomen dat nestgelegenheid zou verdwijnen. Samenwerking met instanties als woningbouwverenigingen en particulieren is van belang om een en ander tijdig te regelen. Ook in Raalte zijn de eerste successen met broed-

sels in nestkasten geregistreerd. Soms lukt dat vrij snel, soms duurt het wat langer; garantie kun je niet verwachten. Soms broeden er eerst andere vogels en vaak zijn dit voorbodes van de komst van de gierzwaluw, die het nest inpalm!

Nestkasten moeten goed worden opgehangen, liefst op een hoogte van 4 meter en uit de zon, zodat het in de vaak kleine nestruimte niet te warm wordt voor de jongen. Ook moet er een onbelemmerde, vrije aanvliegroute zijn. En onder de nestkast geen uitstekende belemmeringen in verband met een vrije ruimte voor de jongen bij het uitvliegen.

Plaatsgenoot Jan Smeekens sr. heeft een gierzwaluwnestkast van klei gebakken, die na droging kan worden opgehangen! Zo zijn er meer goede initiatieven.

In sommige plaatsen in Nederland zijn de laatste jaren zg. gierzwaluwtenen geplaatst in de directe omgeving van gesloopte of gerenoveerde woningen, waar gierzwaluwen hun onderkomen hadden. Een prachtig initiatief! Misschien iets voor Raalte?

Gierzwaluwen zijn kolonievogels en zijn graag dicht bij elkaar; het zijn dan ook echte stadsvogels. Het verdient aanbeveling om bij nestkasten een lokgeluid te plaatsen. Over het algemeen ontdekken de jonge vogels, op zoek naar nestgelegenheid, dan eerder het nog onbezette nest.

Voor liefhebbers heeft o.g. nog een voorraad leuke boekjes over gierzwaluwen:

“Ik ben een gierzwaluw en ik zoek een huis”

Dit is lesmateriaal, dat speciaal gemaakt is voor kinderen, maar dat ook voor volwassenen zeer bruikbaar is. Je kunt er veel plezier aan beleven.

Zover de voorraad strekt, mag je er één gratis afhalen. Ze zijn heel geschikt voor het maken van een spreekbeurt, zowel voor het basis- als voor het voortgezet onderwijs,

Ons werkgroepid Jos Harink, maakt jaarlijks een mooi overzicht van de nestplaatsen via Google Earth, zie bijgevoegd overzicht.

Weet je plaatsen waar gierzwaluwen veel worden gezien in ons gebied?

Meld het ons!

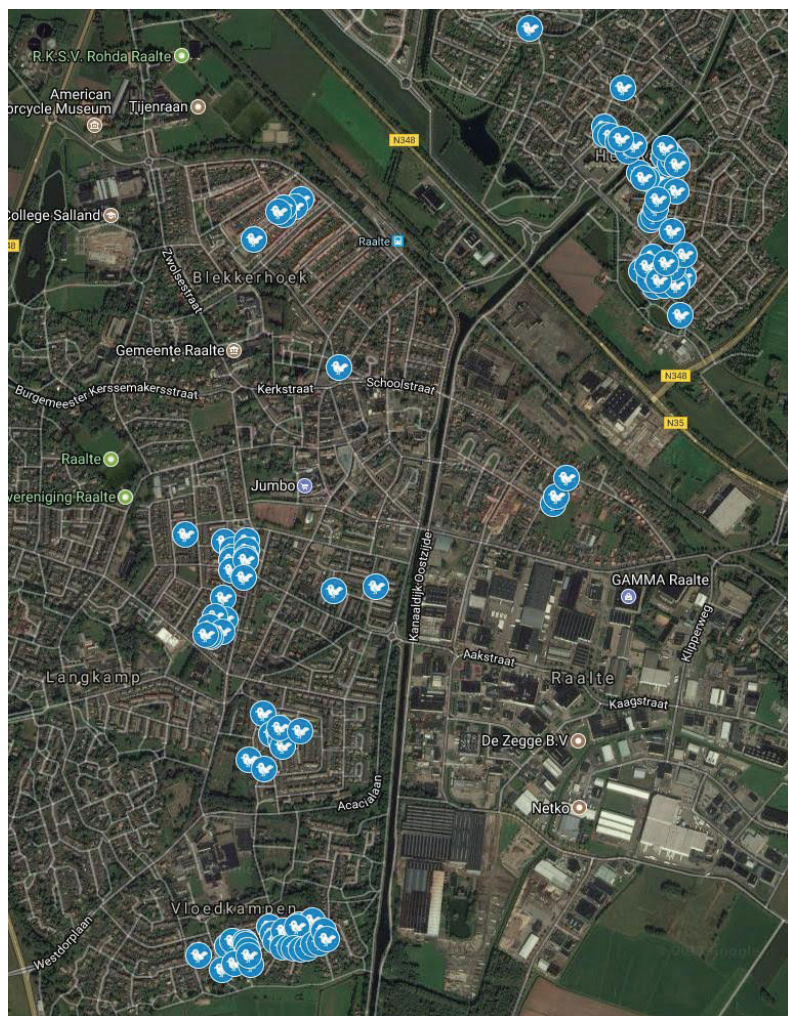
Wil je ons helpen? Je bent welkom !

Zo meldde ons Hein Kogelman, dat hij in omliggende dorpskernen, Mariënheem en Heino, gierzwaluwen zag. Ook in Heeten zijn enkele jaren geleden door enthousiaste burgers nestkasten voor gierzwaluwen opgehangen !

Weet je waar plannen tot renovatie zijn? Meld ons dat!

Zeker als daar gierzwaluwen broeden, zodat wij er tijdig rekening mee kunnen houden.

Graag dank ik de werkgroepleden, Karin in 't Veld en Jos Harink, voor hun inzet. En kijk er allemaal naar uit: begin mei zijn ze er weer, de zomerkoninkjes in de lucht!

*Jan van Dam,
Coördinator
Werkgroep
Gierzwaluwen*

*Overzicht
nestplaatsen
gierzwaluwen
Raalte 2017*

Jaarverslag Werkgroep Kerkuilen 2017

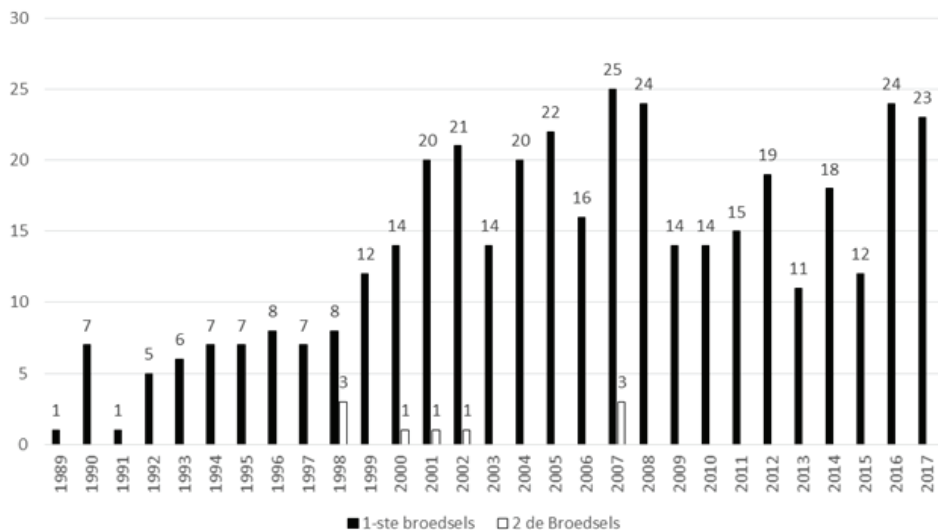

In het succesvolle jaar 2016 werden, in de oude gemeente Raalte 24 broedgevallen, met gemiddeld bijna 5 jongen per broedsel, vastgesteld.

Afgelopen jaar 2017 waren het 23 broedsels met ongeveer 4 jongen gemiddeld per nest.

Eén broedsel mislukte in de ei-fase. Dit betekent in totaal een kleine negentig jonge Kerkuilen. We zagen wel dat in de loop van de nestfase het aantal jongen wat terug liep. Dit duidt op een wat mindere muizenpopulatie, zeker in vergelijking met 2016.

Broedgevallen in Raalte

Het jaar 2018 wordt het 30-ste jaar dat de werkgroep bezig is met de bescherming van de Kerkuil. Waarvan 25 jaar onder de vleugels van het IVN. Afwachten wat dit seizoen, rondrijdend door het altijd weer prachtige coulisselandschap van Salland, ons zal brengen.

*Gerard van den Enk,
Paul Uijtenboogaart,
Jan Legebeke
Werkgroep Kerkuilen*

Januari:

Het begin van de midwintertelling, alweer nummer 46.

De dodaars deden het goed in het begin van het jaar: over de 4 plassen telden we 7 vogels. Deze soort wordt vaak niet goed geteld omdat ze zich graag aan de kant en in het riet schuil houdt. Aan ganzen geen gebrek, er waren meer dan 1000 stuks en er waren 4 verschillende soorten: grauwe gans, rietgans, kolgans en brandgans. Opmerkelijk was dat er niet één nijlgans tussen zat. Verder telden we: wintertaling, smient, krakeend, kuifeend, tafeleend en vooral wilde eend. Van die laatste soort een groot aantal buitenlandse wilde eenden uit de noordelijke landen zelfs tot en met Rusland.

Er was ook een waterral aanwezig, dit te oordelen aan het schreeuwen van deze vogel. Dat lijkt nogal op de schreeuw van een mager varken....Verder zagen we

meer dan 100 meerkoeten, waar ook veel Russische exemplaren tussen zaten. Als goed begin van het nieuwe jaar zagen we een eerstejaars flamingo die nog lang niet op kleur was. Pas na 3 jaar is de vogel op kleur en in het 4e jaar is hij geslachtsrijp. Een blauwe kiekendief liet zich mooi bekijken tijdens het jagen op een belendend perceel grasland.

De stormmeeuwen waren ook met meer dan duizend vogels. Er zat zelfs nog een kievit bij. In het Hoogebroek liepen 16 reeën rond te huppelen op het grasland van Natuurmonumenten en bij Brewer 4 reeën.

Februari:

Van de dodaars hebben we maar twee exemplaren gezien tijdens de telling. Er waren veel minder ganzen dan de vorige maand (minder te eten denk ik.) We zagen 4 nijlganzen en nog steeds behoorlijk wat wilde eenden. Andere soorten waren er in veel kleinere aantallen: 14 krakeenden, 10 wintertalingen, 1 soepeend of parkeend, 120 kuifeenden.

Er waren evenveel meerkoeten als in januari, ook waren er al vier scholeksters en meer dan 100 kieviten. Verder 50 stormmeeuwen, maar 10 kokmeeuwen en als toetje een ijsvogel op de oude Reko-plas. Het aantal reeën was achttien stuks, wat het hoogste aantal is van de laatste jaren; het zijn wel geen vogels maar het is wel een mooi gezicht als je ze ziet huppelen.

Maart: avondtelling

De dodaarzen waren op alle plas- sen aanwezig, ook de futen waren mooi verspreid op alle plassen. Tijdens deze avondtelling waren er 198 scholeksters op de slaap- plaats, met in de vooravond een

zwarte knobbelzwaan die oorspronkelijk in Australië thuis hoort . Van de kokmeeuw- en waren er al 5000 exemplaren aanwezig , voor het broedseizoen uit .

1000 stormmeeuwen telden we , wat eigenlijk wel een hele klus is om die allemaal te tellen! De krenten uit de pap waren een bonte strandloper, 2 wulpen, 4 tureluurs en 7 grutto's. Wat dacht je van achttien reeën?

April: avondtelling i.v.m. regenwulpen op de slaappleats.

11 futen, 36 knobbelzwanen, 30 grauwe ganzen, 20 brandganzen. De nijlgans, de wilde eend en de kuifeend hadden allemaal al paartjes gevormd. Van de 32 scholeksters waren het hoogstwaarschijnlijk veel mannen die weer op bekend ter- rein gingen slapen. Van de regenwulp kwamen er achtenzeventig vogels naar de slaappleats, vaak op het laatst, als we net wilden vertrekken, kwamen deze heel laag aanvliegen .

De kokmeeuwen hebben hun broedplaats ook nog niet gevonden want er waren nog ruim 500 vogels aanwezig ,net als de kleine mantelmeeuwen, nog met 23 op de plas.

Dit maal veel boerenzwaluwen nl. 54 en van de oeverzwaluw 2 exemplaren. Van de graspieper, rietgors, buizerd, gele kwikstaart en de torenvalk een paar exemplaren, maar er waren weer achttien reeën!

Mei: ook een avondtelling i.v.m Regenwulp/Scholekster,

Er waren 10 futen. Een paar knobbelzwanen hadden in het riet een mooi nest ; er waren in totaal zo'n 21 knobbelzwanen, de meesten waren al wel gekoppeld maar er zaten ook een paar eerstejaars vogels bij.

Meerkoeten waren zeer druk in de weer met nestmateriaal. Van de Scholeksters waren er nog 40 op de slaapplek. Deze maand waren de mooiste vogels die we zagen : 1 geelpootmeeuw , 2 visdieven, 1 bontbek plevier. En de koekoek zocht nestgelegenheid in het riet, misschien wel bij een van de kleine karekieten.

Juni: gewone middagtelling

Deze maand voor het eerst helemaal geen vogels op de plas van Brewer.

Op de andere plassen kwamen futen met jong op de rug langs zwemmen, nog jonge pullen maar toch ook al pullen die niet meer piepten en de strepen al bijna kwijt waren. De nijlganzen waren al wel aan het verzamelen (waarom?), de

koppels zijn nog niet zo groot als in oktober maar het begin is er. Op de Krieghuusbeltenplas waren ook alleen maar 2 futen en 7 meerkoeten. Op de twee andere plassen telden we 25 meerkoeten, 12 scholeksters en 200 kleine mantelmeeuwen . Als overige heb ik doorgegeven 1 koekoek, 5 rietgorsen, 5 grasmussen en 2 kleine karekieten. Deze keer geen reeën gezien misschien te druk met de jongen die in de meimaand zijn geboren.

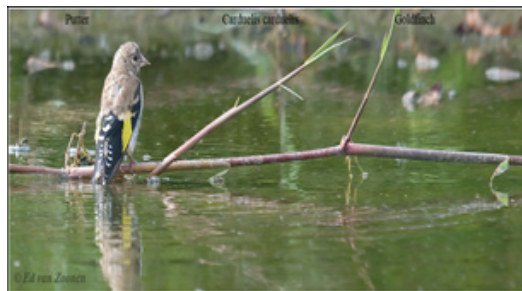
Juli: avondtelling

17 futen in totaal over alle plassen , 6 aalscholvers, 75 grauwe ganzen, 3 brandganzen . Nijlganzen zijn er meer dan vorige week (hoeveel?), 14 wilde eenden, 17 kuifeenden, 65 meerkoeten over alle plassen. De regenwulpen, deze snelheidsduivels zijn binnen twee maanden terug (van waar?) met jongen die al vooruit zijn gevlogen . Verder een groot aantal kokmeeuwen: wel ongeveer 2000 vogels van alle leeftijden. Van de kleine mantelmeeuwen waren er minder dan de vorige maand. 100 boerenzwaluwen zijn aan het insecten vangen waarvan ook een paar huis- en oeverzwaluwen, Verder graspiepers, gele kwikstaarten, roodborsttapuiten, 7 grasmussen en van de kleine karekiet waren ook 7 vogels.

Augustus:

De eerste vogels zijn al een maand hiervoor aan het wegtrekken : de grutto's , regenwulpen en de jonge blauwe reigers. Dit is de maand van de steltlopers zoals: oeverloper, witgat, kievit, wulp, kempfaan en vele anderen. De kuifeenden komen ook weer met hele families bij elkaar. Deze maand hadden we ook erg mooie waarnemingen bij de telling: vrouw bruine kiekendief , de slechtvalk, geelpootmeeuw en een ijsvogel, mensen wat wil je nog meer? Wat dacht je van 15 putters, 2 grasmus, 4 reeën en 400 spreeuwen?

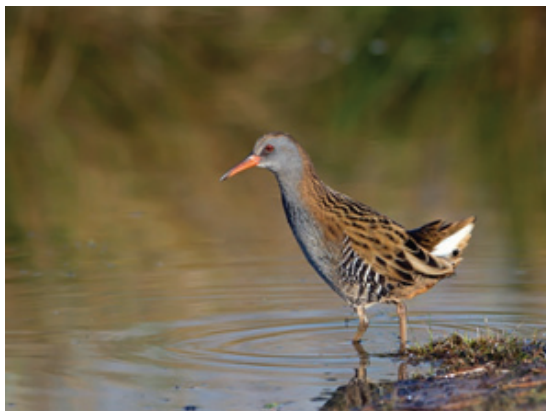
September: ook een middagtelling

Het lijkt wel de maand van de futen, totaal 13 stuks. 10 Aalscholvers en behoorlijk veel eenden op de plassen : kuifeenden en smienten . Deze wa-

ren mooi aan het fluiten. Kieviten en 250 kleine mantelmeeuwen . Bij Brewer was de waterral weer aanwezig, bij de Krieghuusbelten ging de Groene Specht tekeer.

Oktober: middagtelling , maar ook een avondtelling van de Zilverreigers

Dodaarzen zijn zeer stiekem, ze duiken veel en verblijven graag aan de rietkant. Er waren 7 dodaars, ik denk dat we ze niet goed hebben geteld door de stiekeme streken van deze wilde eenden uit noordelijke streken. Verder zagen we ook weer smienten (fluiteend) , slobbeend, tafeleend, krakeend en kuifeend. De Russische of Baltische meerkoeten waren volop aan het grazen op de Krieghuusbelten, de kieviten op doortrek evenzo. De Holenduif, maar ook een koppel ringmussen (50 stuks) daalden neer in de rietkraag. Bij Brewer komen volgens Jan elke avond zo ongeveer 1000 Spreeuwen in het riet slapen. Ook werd er een avondtelling gedaan met de eerste keer 4 zilverreigers , maar ook een schreeuwende waterral.

November: een middagtelling

4 dodaars, 2 blauwe reigers, 1 grote zilverreiger, 3 knobbelzwanen, 42 nijlganzen, 450 grauwe ganzen, 10 kolganzen, 10 toendra rietganzen, 97 wintertalingen , veel wilde eenden, 10 krakeenden, 1 tafeleend, 2 soepeenden, 2 smienten , 169 kuifeenden, 1 waterhoen, 64 meerkoeten, 510 kieviten, 1 waterral, 280 kokmeeuwen, 40 stormmeeuwen en verder 5 rietgorzen en 3 reeën.

December: ook een middag telling

Deze zondag was het mooi helder weer, het had 's nachts een beetje gevroren. Er waren veel vogels op de plassen, de belendende weilanden en de maislanden. Vooral veel ganzen en meeuwen. Van de ganzen waren er in totaal meer dan 100, met de soorten toendra rietgans, grauwe gans, nijlgans, brandgans. De kokmeeuwen waren in verhouding tot de stormmeeuwen 1 op 10. Ook grote aantallen van de verschillende eenden soorten. Het was een heel karwei om uit te zoeken hoeveel het er waren, omdat de vogels allemaal zeer schichtig en bang waren en bij de minste of geringste wilde beweging gingen ze allemaal op de wieken en het telwerk werd weer opnieuw gedaan.

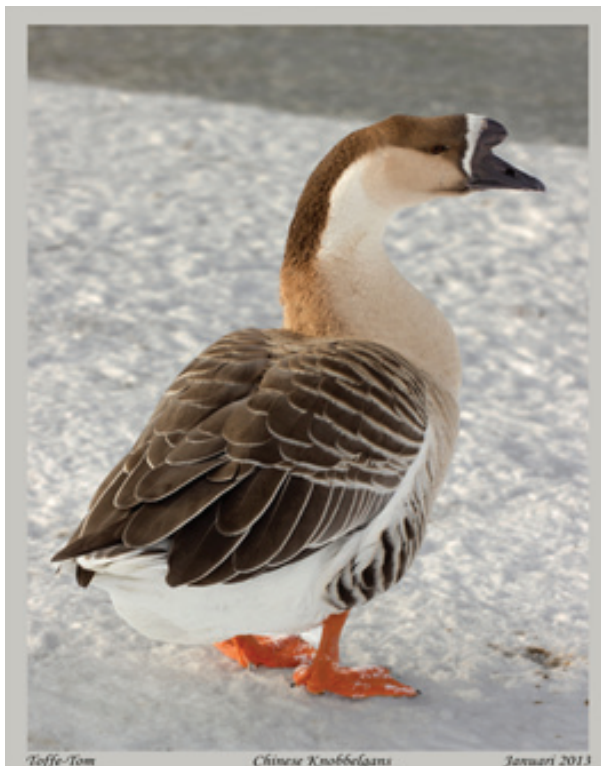
Ook was er nog een escape vogel : een Chinese knobbelgans, een aparte vogel die in volières wordt gehouden.

Rest mij om alle tellers te bedanken voor hun bijdrage, zonder hun inspanning was dit allemaal niet verwezenlijkt! De tellers zijn:

André Alferink, Gerard Alferink, Jan Brewer, Karin In 't Veld, Ronnie Walraven, Godfried Olde Bijvank en Penelope Van Wijhe en een vrijwilliger.

Hein Kogelman

Coördinator Werkgroep Watervogels

Teffe-Tom

Chinese Knobbelgans

Januari 2013

Ons knotjaar loopt van november 2016 tot maart 2017.

We hebben 6 adressen bezocht, waarbij wij 129 wilgen hebben geknot met in totaal 89 mensen in 367 manuren.

We beginnen om 9 uur en werken tot 12 uur.

De eigenaar zorgt om 10.00 uur voor koffie en rond het middaguur voor soep.

Er zijn weer extra mankrachten bij gekomen en we kunnen nog steeds mensen gebruiken.

Jan Kerkdijk en Jos Tutert,
Coördinatoren Werkgroep Wilgenknotten

Het jaar 2017 was voor ons zeer geslaagd.

Twee groepen waren snel volgeboekt en we hadden veelal mooi weer tijdens de wandelingen.

Ook de vogels lieten zich goed zien en horen, waardoor onze cursisten en wijzelf volop genoten van de wandelingen door de diverse vogelrijke gebieden rondom Raalte.

De laatste 2 wandelingen waren 's-avonds. We hebben weinig gewandeld langs weilanden en water, vandaar weinig water- en weidevogels in het verslag.

Het was opmerkelijk, dat we geen zwarte specht hebben gehoord vorig jaar, geen bonte vliegenvanger, geen glanskop, en geen putter

Van de dinsdaggroep hebben we bijgehouden welke soorten vogels we gezien en/of gehoord hebben. Dat waren iedere keer tussen de 19 en 25 soorten.

We bezochten de volgende plaatsen:

Het Raelaer	Schoonheten	Jan Steen	't Twieg
Heino Station	Boetelerveld	Lemelerveld	Den Alerdinck

En we hoorden of zagen de volgende vogels:

Vogelsoort	aantal	Vogelsoort	aantal	Vogelsoort	aantal
boomklever	6	grote bonte specht	7	kleine bonte specht	1
groene specht	2	goudhaantje	5	grote lijster	4
boomkruiper	5	houtduif	8	kauw	3
buizerd	7	tijftjaf	8	roodborst	8
pimpelmees	8	koolmees	8	staartmees	2
zanglijster	8	zwarte kraai	7	witte kwikstaart	5

Winterkoning	7	merel	8	roek	1
Vink	8	tortelduif	5	heggenmus	5
<u>Matkop</u>	2	boomvalk	1	appelvink	1
kuifmees	2	gaai	5	ekster	4
groenling	2	kievit	2	Blauwe reiger	2
fitis	4	geelgors	2	zwartkop	4
meerkooit	1	aalscholver	1	koperwiek	1

Aantal soorten per dag :

2x 19, 1x 20, 1x 21, 3x 22, 1x 25

Dit jaar zijn de 2 cursusdagen al weer volgeboekt. We hebben 2 cursusleiders in opleiding, dus de werkgroep breidt zich langzaam uit.

Jeroen Willemsen,
Werkgroep Vogelzang

Foto: Pascal Hendriks

Ons snoei-jaar loopt van november 2016 tot en met maart 2017

Normaal gesproken snoeien wij de 3de zaterdag van de maand. We werken dan met onze snoeibrigade een ochtend bij mensen, die een hoogstam boomgaard hebben met minstens 15 bomen.

Maar in maart snoeien wij altijd de 2de zaterdag van de maand i.v.m. het weer, dat in maart soms al heel mooi kan zijn. En wanneer de bomen hun sapstromen weer op gang hebben gebracht, is het snoeien afgelopen.

Wij werken van 9.00 - 12.30 u, met een groep van 8 á 15 mensen. Daarna maken we het materiaal schoon en om 12.45 u zitten we gezellig bij elkaar om te genieten van een bakje warme soep.

De groep bestaat uit mensen die al 25 jaar snoeien en uit mensen die net beginnen bij de groep. Het is leuk om te zien hoe de opgedane ervaring hierdoor doorgegeven kan worden.

In de winter kunnen bijvoorbeeld alleen de appel- en perenbomen gesnoeid worden. Het steenfruit (kers en pruim) wordt direct NA de vruchtdracht gesnoeid (dus niet door ons).

Marit Maas
Coördinator Hoogstamfruit

Jaarverslag Paddenstoelen Kennedylaan 2017

Alweer enkele jaren worden in de omgeving van de Kennedylaan, Zwolsestraat en Churchillaan de daar voorkomende paddenstoelen gemonitord door en voor een aantal geïnteresseerden.

Dat is ooit eens opgestart uit nieuwsgierigheid naar het eekhoorntjesbrood en de vele vliegenzwammen, die elk jaar in het plantsoen voor de deur van Kees Withagen groeiden.

Al gauw nodigde dat uit om te zien wat er zoal meer in de voormalige Havezate en omliggende plantsoenen groeide aan paddenstoelen.

En het is ieder jaar weer een verrassing wat er zoal tevoorschijn komt. Dat wordt onder meer bepaald door de weersomstandigheden. Het mooist is natuurlijk zacht weer met zo nu en dan een flinke bui regen, want droogte - zeker in combinatie met schrale wind - , daar houden paddenstoelen niet van.

Opgemerkt dient nog even te worden, dat het onderzoek zich voornamelijk richt op de soortenrijkdom van het gebiedje en niet naar de ontwikkeling van de soorten in tijd.

De weersomstandigheden waren in juni precies goed wat nattigheid betreft, wat resulteerde in grote hoeveelheden eekhoorntjesbrood overal. Zo ook in het plantsoen; reden waarom half juli de tellingen weer enthousiast werden gestart. Leken associëren paddenstoelen voornamelijk met het najaar, maar de inventarisaties in juli logenstraffen dat: er konden zo al 20 soorten op naam gebracht worden.

Het plantsoen is blijkbaar een echt amanieten- (knolzwammen) -veldje, want de naaste familieleden van de vliegenzwam waren er alweer vroeg bij, zoals de parelamaniet, de panteramaniet en de roodbruine slanke amaniet. Later in het jaar

komen daar dan nog de vliegenzwam en de, dodelijk giftige, groene knolamaniet bij. En dat allemaal tussen talloze exemplaren van de grote molenaar (omdat-ie naar meel ruikt): kleine, witte paddenstoeltjes waar het gras mee doorspekt is.

Opmerkelijk bij de soorten is de aanwezigheid van die eigenwijze cantharel, die elk jaar trouw op z'n plekje terugkomt en zelfs neiging vertoont tot uitbreiding. Een cantharel in hartje Raalte!

Voorts noemenswaard zijn de fraaie beukenridderzwam (*Tricholoma fulvum*) met zijn donkerbruine, glanzende hoed. Oók onder de beuk komt in het plantsoen de paarssteelgordijnzwam (*Cortinarius salor*) voor; samen twee soorten, die zeker niet als algemeen zijn aan te merken!

Binnen de gracht is het altijd weer een vreugde om het porseleinzwammetje weer terug te zien, met zijn glimmende, spierwitte hoedjes; het heeft zijn standplaats gekozen op de takken van de statige rode beuk. Aan de voet daarvan is wat later in het jaar een van de gele knotszwammen te vinden.

Eigenlijk een soort van de schralere graslanden. Dat duidt erop dat verder verschrallen het voorkomen van bijzondere planten en paddenstoelen in de hand kan werken en wie weet zijn op zeker moment wel die schitterende wasplaatjes te bewonderen; kleurenwondertjes die nu nog als gevoelig op de Rode lijst staan.

Het is toch uniek dat we binnen de kom van Raalte zo'n mooi natuurgebiedje hebben. Laten we dit koesteren en er zuinig op zijn. En mogelijk kunnen we het verder verbeteren met goed beheer. Niet alleen door de Gemeente, (waarvoor trouwens alle lof), maar ook door de bewoners. Vooral als de honden liefhebbers de moeite willen nemen de uitwerpselen van hun lievelingen op te ruimen. Dat voorkomt dat de bodem teveel verrijkt, en verschraling is juist het toverwoord. Bijkomend voordeel is dan dat de waarnemers later niks onder hun schoenen vinden. En zeg nou zelf: het is toch veel leuker om naar paddenstoelen te kijken dan naar hondendrolen?

Bij elkaar zijn er in 2017 ruim 40 soorten op naam gebracht, een volledige lijst is eventueel verkrijgbaar bij Kees Withagen. Alle soorten worden ook doorgegeven aan de Paddenstoelenkartering Nederland; op die manier werkt het project ook mee aan de toename van de wetenschap over de wonderlijke paddenstoelenwereld.

Helaas is een van de deelnemers van onze groep ons het afgelopen jaar overleden; wij willen Trees Holtschlag op deze plek nog even postuum bedanken voor haar altijd reuze enthousiaste deelname in de inventarisaties. Rust zacht Trees....

Kees Withagen en André Houter

Foto's van werkdag
IVN-leden

Vacatures

Binnen IVN-Raalte wordt:
op allerlei gebied
met veel enthousiasme
in de natuur gewerkt
door heel veel vrijwilligers
Lees de jaarverslagen maar in dit Kleefkruid.

Diverse werkgroepen kunnen nog wel een handje / hulp gebruiken.
Lijkt het jou leuk om een keer mee de natuur in te gaan? Zoek dan de werkgroep
die jou het meest aanspreekt en maak vrijblijvend een afspraak met één van de
coördinatoren (gegevens achter in het boekje).

Ook binnen wordt het nodige werk verricht.
Doordat 2 bestuursleden aftredend zijn en
niet herkiesbaar zoeken wij:

- een secretaris (m/v) en
- een algemeen bestuurslid (m/v).

Ben jij degene die op deze manier een steentje kan bijdragen aan ons groen?

Meld je dan aan bij onze huidige secretaris.
Je kunt erop vertrouwen, dat je:

- goed wordt ingewerkt
- in een bestuur komt, dat prima samenwerkt
- alle informatie krijgt die je nodig hebt
- en altijd op een van de andere bestuursleden kunt terugvallen als dat nodig zou zijn.

Weidevogelbescherming hard nodig!

De Werkgroep Weidevogels begint 2018, het jaar dat IVN 25 jaar bestaat, met een oproep:

Wie wil helpen de weidevogels een betere kans te geven?????????
Heb je interesse? Meld je dan aan bij onze coördinator Gé Halman:
e-mail: ge.halman@home.nl

De Werkgroep Weidevogels heeft de afgelopen jaren, door goed samen te werken met boeren, grondeigenaren, jagersvereniging, boerenorganisaties, provinciale organisaties enz., een goede basis gelegd om de weidevogels een betere kans te geven.

Door samenwerking met de verschillende landeigenaren, agrariërs enz. hebben wij de laatste jaren heel wat jonge kuikens kunnen redden, doordat wij bij de eigenaar hebben aangegeven dat er in een bepaald perceel één of meerdere nesten van weidevogels zitten. Zodoende kon hij het maaien uitstellen of ons van tevoren waarschuwen, zodat wij de kuikens tijdelijk konden verplaatsen of de nesten af konden schermen, zodat hij er omheen kon maaien.

In 2018 gaan wij voor het eerst onze bevindingen vastleggen in een landelijk systeem: "Boerenlandvogels Nederland", waardoor wij nog beter in staat zijn te bekijken of er verbeteringen of juist een verslechtering van het weidevogelbestand is in een bepaald gebied.

Ook de boeren kunnen in dit systeem kijken en eventueel het maaien van een perceel uitstellen als zij weten waar de nesten van de verschillende vogels zich bevinden.

Door samenwerking met agrariërs en b.v. LTO, is het mogelijk gemaakt dat een aantal boeren in onze gebieden, een gedeelte van hun grond gedurende een gedeelte van het jaar vernatten. Waardoor de kuikens van de verschillende weidevogels vooral de eerste dagen meer eiwitrijk voedsel kunnen binnenkrijgen en daardoor meer kans krijgen te overleven. Dit wordt weer mogelijk gemaakt door samenwerking met het waterschap.

Door betere samenwerking met jagersverenigingen is het mogelijk, de voor de weidevogelpopulatie zo schadelijke predatie door bijvoorbeeld vossen en dassen, te verminderen en in de toekomst mogelijk tot een minimum te gaan beperken.

Zo hebben wij, door goed samen te werken met het Landschap Overijssel, de beschikking over heel veel kennis en middelen om ons werk nog beter te kunnen uitvoeren. Ook zorgt het Landschap Overijssel voor opleidingen enz.

Dus: heb je altijd al willen weten welke weidevogels in de gemeente Raalte leven en hier hun jongen groot proberen te brengen ? En wil je wel eens bekijken of het iets voor jou is om mee te gaan om deze kwetsbare groep vogels de kans te geven die zij verdienen?

Meld je dan aan om eens mee te gaan.

En ga samen met ons genieten van de prachtige zang van deze vogels en de geweldige natuur waarin zij leven.

Gé Halman,
Coördinator Werkgroep Weidevogels

Foto: Pascal Hendriks

Verslag van de 22ste Winterwandeling 07-01-2018

Traditiegetrouw werd op 7 januari weer de inmiddels befaamde Winterwandeling van het IVN- Raalte en het Landbouwmuseum De Laarman te Luttenberg georganiseerd.

Start en finish waren, zoals steeds, bij het Landbouwmuseum, van waaruit 3 routes van 5 km, 12 km en 18 km waren uitgezet in de prachtige omgeving van Luttenberg.

In verband met het 700 jarig bestaan van Luttenberg, werd in de beschrijving van de routes aan de wandelingen het thema meegegeven: "Luttenberg 700" en werd naast natuurweetjes, ook gewezen op historische bijzonderheden van 700 jaar Luttenberg, die terug te vinden zijn in de geschiedenis van het dorp.

De 513 betalende deelnemers, afkomstig uit Overijssel, Drenthe en Gelderland, hebben genoten van een prachtige dag, na vele regendagen een verademing! Op het laatste moment bleek het, wegens wateroverlast, nog nodig om op enkele plaatsen de 18 en 12 km route iets te wijzigen, maar deze waren mede daardoor overal goed begaanbaar; veel deelnemers waren dan ook vol lof over de mooie routes, de afwisseling van mooie bossen met prachtige zandweggetjes, en hier en daar prachtige vergezichten! Luttenberg, nog steeds een ware parel van Salland!

Op de grens van Luttenberg, Haarle en Mariënheem, werd bij Planten Kwekerij Arjan Schepers, een rustpunt ingericht, waar vrijwilligers van de Laarman de deelnemers verrasten met vele lekkernijen. De 5 km lopers konden vandaaruit terug naar de Laarman met een veelkleurige Pipowagen!

Terug bij de Laarman bleven nog velen nagenieten van heerlijke snert en de sfeer

bij het museum. De vrijwilligers van IVN hebben ook heel veel stempels en flyers uitgedeeld, die steeds meer wandelaars in hun wandelboekjes verzamelen.

Wij, als IVN- Raalte en Museum De Laarman, zijn blij met dit jaarlijks evenement, en werken prima samen, wat bovendien voor beiden goede P.R. betekent en tevens de kas spekt.

Tot slot hartelijk dank voor de inzet van de vrijwilligers van het IVN. Ine Kappert, Jan Clemens, Jan Hendriks, Marit Maas, Albert Hut en Jan van Dam. Samen hebben ze een mooi evenement weer tot een groot succes gemaakt!

Jan van Dam

Foto: Pascal Hendriks

IVN Zomerweek 2018

Rijk van Nijmegen, Land van Heerlijkheden

Van 3 t/m 10 augustus 2018 organiseren wij de 35e IVN Zomerweek.

We verkennen het prachtige landschap van de stuwwal van Nijmegen en de rivier de Maas. Ontdek zelf waarom deze streek het Land van de Heerlijkheden wordt genoemd. Wij zorgen voor een compleet verzorgde excursieweek, geschikt voor alle natuur- en cultuurliefhebbers vanaf 7 jaar. Samen met lokale vrijwilligers en gidsen vullen we de week met een boeiend keuzeprogramma in de natuur. Stevige wandelingen en/of fietstochten vragen van alle deelnemers een goede conditie. Lidmaatschap van het IVN is niet vereist, wel een flinke dosis enthousiasme. Dus: alleen, samen of met (klein-)kind: schrijf je in voor een heerlijke actieve natuurweek in een mooi stukje Nederland.

Verdere informatie kunt u op de website bekijken: www.ivn.nl/zomerweek
of mailen naar: ivnzomerweek@gmail.com t.a.v. Herman Offereins.
Per post naar: IVN-Zomerweek, Bronsveenlaan 59, 9665 AB Oude Pekela

Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:

Jan Hendriks
Drostenkamp 30
8101 BZ Raalte
Tel. 0572 - 354381
hendriks1949@kpnmail.nl

Secretaris:

Ine Kappert
De Heerd 113
8102 LL Raalte. Tel. 357345
inekappert@daxis.nl

Penningmeester:

Jan Clemens
Almelosestraat 5
8102 HA Raalte
Tel. 0572- 353987
j.w.clemens@hetnet.nl

Bestuursleden:

Inez van Duijvendijk
inezsorong@gmail.com
Tel. 0572-358774

Marijke Stroek
g.stroek@hetnet.nl
Tel. 06-48041104

Coördinatoren van de werkgroepen

Stenuilen:

Gerard Alferink
alferink1948@gmail.com
Tel. 0572-381767

Roofvogels:

Martijn Wijnberg
martijn_wijnberg@hotmail.com
Tel. 06-29113940

Nestkasten:

Albert Hut
utah61@home.nl
Tel. 0572-360400

Weidevogels:

Gé Halman
ge.halman@home.nl

Vogelzang:

Louis Slurink
louisslurink746@gmail.com

Wilgenknotten:

Jos Tutert
jamtutert@gmail.com
Tel. 0572-357907

Jan Kerkdijk
06-22132991
j_kerkdijk@hotmail.com

Hoogstamfruit:

Marit Maas
marit.maas@maasenergysys-
tems.nl
Tel. 06-10134104

Watervogels:

Hein Kogelman
heinkogelman@hotmail.com
Tel. 0572-354750

Kerkuilen:

Jan Legebeke
legebekenieuwburg@
gmail.com

Paul Uijtenboogaart
pm.utb@home.nl
Tel. 0572-352647

Wilde planten en kruiden:

Georg Soetens
gsoetens@home.nl
Tel. 0572-357765

Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
Tel. 0572 - 354381

Gierzwaluwen:

Jan van Dam
jan.vand19@gmail.com
Tel. 0572-360336

Natuurlijke omgeving:

vacant

Werkgroep Educatie:

- informatie stand
- kleefkruid
- website
- excursies voor volwas-
senen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Reni Sterkman en
Ine Kappert
inekappert@daxis.nl
Tel. 0572 - 357345

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie actueel te houden, verzoekt het bestuur ieder lid om een adreswijziging, een nieuw emailadres en een nieuw telefoonnummer zo spoedig mogelijk door te geven.

Deze wijzigingen kunnen doorgegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com

Foto: Pascal Hendriks

Programma van IVN-Raalte

Dinsdag 20 maart: Algemene ledenvergadering met als spreker Arjan Schepers

Tijd: 19.30 uur
Plaats: Annahuis

Zondag 6 mei : Boetelerveld: voorjaarsexcursie

Tijd: 10.00 – 12.00 uur
Startlocatie: Boetelerveld, Schoonheetenseweg Raalte.
Parkeerplaats achter huisnummer 19.
(parkeerplaats is moeilijk te vinden,
kijk uit naar de IVN vlag).

Kosten: gratis voor leden van Landschap Overijssel en IVN-Raalte,
anderen € 3.00 p.p.

Bij langdurige regenval, kan het erg vochtig worden in het Boetelerveld, laarzen of stevige hoge schoenen zijn dan aan te bevelen.

Vrijdag 18 mei: Vleermuizen spotten bij de vijvers aan de Drostenkamp

Gezinsexcursie
Tijd: 21.15 uur
Startlocatie: verzamelen vóór het Carmelcollege aan de Hofstedelaan

Zondag 19 augustus: Gentiaanexcursie Boetelerveld

Tijd: 10.00 – 12.00 uur
Startlocatie: Boetelerveld, Schoonheetenseweg Raalte.
Parkeerplaats achter huisnummer 19.
(parkeerplaats is moeilijk te vinden,
kijk uit naar de IVN vlag).

Kosten: gratis voor leden van Landschap Overijssel en IVN Raalte,
anderen € 3.00 p.p.

Bij langdurige regenval, kan het erg vochtig worden in het Boetelerveld, laarzen of stevige hoge schoenen zijn dan aan te bevelen.

**Voor actuele informatie zie onze website:
www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte/educatie**

Excursies en lezingen zijn voor iedereen toegankelijk, soms tegen een kleine bijdrage.
Voor cursussen werken we met opgave.

Bij enkele plaatsgebonden evenementen zijn wij aanwezig met een informatiestand.

Activiteiten die georganiseerd worden, worden op de site en in de dag en weekbladen en ook in het maandblad de Raalter Koerier vermeld.

U kunt het IVN-Raalte bereiken onder het volgende e-mail adres: ivnraalte@gmail.com